

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยและประเทศจีนล้วนเป็นประเทศแห่งอารยธรรมอันเก่าแก่ และมีวัฒนธรรมอันงดงามอย่างยิ่ง การติดต่อกันระหว่างสองประเทศเนิ่นนานมาเป็นเวลาหลายศตวรรษแล้ว ครั้นถึงศตวรรษที่ 20 ได้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างทั้งสองประเทศ เนื่องมาจากปัญหาทางการเมือง แต่ในที่สุดภายใต้ความพยายามของประชาชนและผู้นำของทั้งสองประเทศความสัมพันธ์ฉันมิตรที่สืบทอดกันมานาน ก็สามารถฟื้นฟูขึ้นจนได้ ภายหลังการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตในปี พ.ศ. 2518 แล้วมิตรภาพจีนไทยได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว ดังที่ปรากฏการร่วมมือทั้งในด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจและด้านวัฒนธรรม

เขียน ชีรวิทย์ (2540 , หน้า 244) กล่าวว่า รัฐบาลจีนให้ความสำคัญต่อไทยโดยการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำทุกระดับ ที่สำคัญที่สุดได้เชิญพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จเยือนจีนอย่างต่อเนื่อง จนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2539 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จไปเยือนจีนแล้วสามครั้ง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จไปเยือนจีนแล้วเจ็ดครั้ง

ในทางด้านการเศรษฐกิจ ปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นนักลงทุนใหญ่ในอันดับที่ 8-9 ในจีน โดยมีโครงการการลงทุนประมาณ 2,000 โครงการ คิดเป็นมูลค่าการลงทุนประมาณ 3,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ การลงทุนนั้นครอบคลุมทั้งในด้านเกษตร อุตสาหกรรมและด้านการเงินการธนาคาร เป็นต้น จนถึงปี พ.ศ. 2541 มูลค่าการค้าระหว่างสองประเทศสูงถึง 3,561 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ประเทศไทยเป็นคู่ค้าใหญ่อันดับที่ 17 ของจีน ในขณะที่เดียวกัน จีนก็เป็นคู่ค้าใหญ่อันดับที่ 11 ของไทย

ในด้านความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมก็ได้มีการติดต่ออย่างสม่ำเสมอ รัฐบาลทั้งสองประเทศให้ความสำคัญในด้านนี้ จึงได้ลงนามในข้อตกลงต่างๆ เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ดังนั้นภาษาไทยในฐานะเป็นเครื่องมือสื่อสารอันสำคัญระหว่างทั้งสองประเทศ จึงได้รับความสนใจจากชาวจีนอย่างมาก จนถึงปัจจุบัน ที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมีมหาวิทยาลัยหลายแห่งได้เปิดสอนวิชาภาษาไทยอย่างเป็นทางการ เช่น มหาวิทยาลัยปักกิ่ง มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศ

ปีกกิ่ง เป็นต้น

นอกจากภาษาจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารแล้ว ภาษายังเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดใน การแสวงหาความรู้ด้วย ดังที่ เฟรด จี วอลคอตต์ (Fred G. Walcott 1985 , หน้า 41) กล่าวไว้ว่า ภาษาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เกิดการศึกษาค้นคว้า ช่วยในการเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้มาให้ กว้างขวางออกไป เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุจริต เพียรชอบและสายใจ อินทร์มพรรษ์ (2523, หน้า 3) ที่ว่า ภาษาเป็นเครื่องมือในการศึกษาและ แสวงหาความรู้ในสรรพวิทยาการสาขาต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพทุกสาขา ผู้ที่มีความ สามารถทางภาษาสูง เมื่อใช้ภาษาเป็นเครื่องสื่อความรู้ความคิดได้ดีก็จะประสบความสำเร็จในชีวิต

ความสามารถในการใช้ภาษาไทยนั้น ประกอบด้วย 4 ทักษะ อันได้แก่ทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ซึ่งเกิดขึ้นจากการฝึกฝนเป็นประจำ ดังที่ วรวรรณ วสุกุล (2533, หน้า 2) กล่าว ว่า การที่จะให้บุคคลมีทักษะในการใช้ภาษาไทยได้นั้น คงจะต้องอาศัยเวลาและการฝึกฝนอย่างเพียง พอเป็นส่วนสำคัญจึงจะทำให้สามารถใช้ภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนยุพา ส่งศิริ (2523, หน้า 147) ได้กล่าวถึงการฝึกฝนให้เกิดทักษะทางภาษาว่า การสอนศิลปะของการใช้ภาษาไทยโดยทั่ว ไปควบคู่ไปกับการฝึกทักษะกล่าวคือ สอนให้นักเรียนฟังได้อย่างเข้าใจ มีวิจารณ์ญาณ หรือความคิด นึกเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่าน ฟัง พอสมควรแก่วัย สอนให้อ่านเพื่อหาความรู้และรู้จักคิดเกี่ยวกับข้อความที่ อ่านได้เช่นเดียวกับการฟัง สอนให้พูดและเขียนในเรื่องที่ไม่ยากเกินวัยของนักเรียนเพื่อให้สื่อความ หมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตรงตามความประสงค์ของตน การสอนให้สามารถพูด ฟัง อ่าน เขียนภาษา ไทยได้ดังกล่าวมานี้ ควรให้มีความคล่องแคล่วถูกต้อง สื่อความหมายได้ดีในทุกโอกาสที่จะใช้ใน ชีวิตประจำวัน

แนวความคิดดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายการจัดการสอนภาษาต่างประเทศของกระทรวง ศึกษาธิการแห่งประเทศไทย ในหลักสูตรมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปีกกิ่ง สาขาวิชาภาษาไทย สาย ศิลปศาสตร์ พ.ศ. 2531 ซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ภาษาไทยทั้งหมดสี่ประการด้วยกัน โดยเน้นความสำคัญของการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษา ซึ่งได้กำหนดชัดเจนในวัตถุประสงค์ ของหลักสูตรการสอนภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปีกกิ่ง พ.ศ.2531 ดังต่อไปนี้

1. เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ในเรื่องลักษณะภาษาไทยและสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างดี
2. เพื่อการสื่อสาร ประกอบอาชีพและเพื่อการศึกษาในขั้นสูงต่อไป
3. เพื่อผลิตบัณฑิตทางภาษาไทยที่มีความรู้หลายด้านทั้งทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม

ประวัติศาสตร์ การเมือง และทางด้านเศรษฐกิจการค้า สนองความต้องการของท้องถิ่นและสังคม ในการพัฒนาความมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจ สังคมแห่งชาติ ตามนโยบายของรัฐบาล

4. เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา และมีความสามารถในการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง

มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่งเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่สอนภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะ ปัจจุบันได้สอนภาษาต่างประเทศรวมทั้งหมด 32 ภาษาด้วยกัน แบ่งเป็น 11 คณะ วิชาเอกภาษาไทยจัดอยู่ในหมวดวิชาของคณะเอเชีย-แอฟริกา ในระยะเวลาการเรียนตลอด 4 ปี นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยต้องศึกษาวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย ทั้งหมด 13 วิชาด้วยกัน และในปีการศึกษาที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 นักศึกษาจะเข้าระยะการเสนอภาคนิพนธ์ และการฝึกงาน ดังนั้น กล่าวได้ว่าก่อนปีการศึกษาที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 จะเป็นช่วงระยะเวลาเรียนที่สำคัญที่สุดสำหรับนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย กล่าวคือนักศึกษาจะได้มีโอกาสเรียนรู้ทักษะการใช้ภาษาทั้งสี่ด้านพร้อมกัน ซึ่งหลังจากนี้แล้ว นักศึกษาจะเข้าสู่ช่วงการฝึกงาน

ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่งได้เปิดสอนภาษาไทยเป็นเวลานานถึง 34 ปีแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่มีการศึกษาวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาไทยอย่างจริงจัง จึงทำให้การเรียนการสอนภาษาไทยนั้นขาดการประเมินทั้งปัญหาและประสิทธิภาพโดยตรง ดังนั้นถ้าหากทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ปรากฏในการเรียนการสอนภาษาไทย และความสามารถที่แท้จริงในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีนวิชาเอกภาษาไทยแล้ว ก็จะสามารถปรับปรุงหลักสูตรการสอนภาษาไทย และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพที่เป็นความจริง ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาไทยให้เหมาะสมกับการพัฒนาและความต้องการของสังคมจีน

จากประสบการณ์การสอนภาษาไทยที่มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นแบ่งได้เป็นสองประเภท อันได้แก่ปัญหาของการจัดการเรียนการสอนและปัญหาที่เกิดจากตัวภาษาเอง

ไป่ จุน (2541, หน้า 12) ได้กล่าวว่าเนื่องจากการออกเสียงในภาษาจีนจะมีเสียงโฆชะน้อยมาก ซึ่งตรงกันข้ามกับภาษาไทยที่ได้แยกเสียงโฆชะและอโฆชะอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นเวลาออกเสียงเช่น "ค" กับ "ต" หรือ "บ" กับ "ป" นักศึกษาจีนจึงมักจะออกเสียงผิด นอกจากนี้แล้วการอ่าน

เร็น อีสง (2530, หน้า 266) ได้ศึกษาเปรียบเทียบภาคแสดงที่ปรากฏในภาษาจีนและในภาษาไทย พบว่าภาคแสดงของภาษาจีน และภาษาไทยมีส่วนประกอบที่เหมือนหรือคล้ายกันอยู่ไม่น้อย แต่คำขยายในภาษาจีนจะมีตำแหน่งอยู่ข้างหน้า ส่วนในภาษาไทยจะมีตำแหน่งอยู่ข้างหลัง

ความคล้ายและความแตกต่างระหว่างสองภาษา จึงมีผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ เจริ โฟเดอร์ (Jerry Foder, 1983. อ้างใน พัทรินทร์ ทวีวัฒนานนท์, 2536, หน้า 97) ได้กล่าวถึงภาษาแม่มีผลกระทบด้านบวกต่อการเรียนภาษาต่างประเทศว่า ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับภาษาแรกเพียงพอหรือมีวุฒิทางภาษาแม่สูงดีแล้วจะสามารถนำเอาลักษณะนามธรรมของภาษาแม่มาถ่ายโอนใช้ในการเรียนภาษาที่สองได้ นอกจากนี้แล้วผู้ที่มีโครงสร้างนามธรรมทางภาษาแล้วสามารถที่จะแยกแยะประโยชน์ที่ถูกไวยากรณ์และไม่ถูกไวยากรณ์ในภาษาอื่นด้วย

แจ๊ค ซี ริชาร์ด (Jack C. Richard 1977, หน้า 172-188) ได้สรุปข้อบกพร่องในการเรียนภาษาต่างประเทศ เป็นสามประการ กล่าวคือ:

1. ข้อบกพร่องในระบบภาษาระหว่างสองระบบภาษา ซึ่งเป็นข้อบกพร่องที่เกิดจากการแทรกแซงระหว่างภาษา เนื่องจากการไม่สามารถแยกภาษาแม่และภาษาที่เรียนออกจากกัน
2. ข้อบกพร่องในตัวภาษา ซึ่งเกิดจากความยากในตัวภาษา ทำให้เกิดการสรุปผิดหรือนำกฎไปใช้อย่างไม่สมบูรณ์
3. ข้อบกพร่องจากการพัฒนาภาษา ซึ่งแสดงให้เห็นลักษณะทั่วไปของการเรียนรู้ภาษาและความสามารถของผู้เรียนที่จุดใดจุดหนึ่ง แสดงให้เห็นถึงความพยายามของผู้เรียนในการตั้งสมมติฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษาที่กำลังเรียนตามประสบการณ์ที่มีอยู่

นอกจากนี้แล้ว ระหว่างการเรียนการสอนนั้น จะพบว่านักศึกษาบางคนที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์สูงโดยวัดจากข้อสอบนั้น ในชีวิตประจำวันอาจจะไม่สามารถใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศนั้นเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนเป็นอย่างยิ่ง ทำอย่างไรจึงจะทำให้การเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศไทยนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสามารถการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีนวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูผู้สอนภาษาไทยที่จะปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นประโยชน์แก่การศึกษา วิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาที่สองในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีนวิชาเอกภาษาไทยชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการใช้ภาษาไทยกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาไทยตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยของนักศึกษาจีนวิชาเอกภาษาไทยชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง

ขอบเขตในการวิจัย

1. ประชากร นักศึกษาจีนวิชาเอกภาษาไทยชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง รวมทั้งหมด 17 คน
2. การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยทั้งสี่ด้าน คือ ด้านการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียน ในฐานะที่เป็นภาษาต่างประเทศ โดยไม่คำนึงถึงระดับสติปัญญา เพศ และฐานะทางเศรษฐกิจของประชากร

คำจำกัดความในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนด นิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1. ความสามารถในการใช้ภาษาไทย หมายถึง คะแนนที่ได้มาจากการทำแบบทดสอบความสามารถในการฟัง พูด อ่าน และเขียนของนักศึกษาจีนวิชาเอกภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างแบบทดสอบเอง โดยผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทางภาษาจำนวน 5 ท่าน
2. นักศึกษาจีน หมายถึง นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง
3. ผลสัมฤทธิ์การเรียนภาษาไทย หมายถึง คะแนนที่ได้ของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย จากการสอบปลายภาคในภาคเรียนที่ 6 ตามหลักสูตรการสอนภาษาไทยของมหาวิทยาลัย

ภาษาต่างประเทศปักกิ่ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการวิจัย

1. ทำให้ทราบระดับความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีนวิชาเอกภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง
2. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้ภาษากับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง ของนักศึกษาจีนวิชาเอกภาษาไทยชั้นปีที่ 4
3. เป็นแนวทางสำหรับอาจารย์ผู้สอนภาษาไทยในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาความสามารถการใช้ภาษาไทยของนักศึกษา
4. เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาไทยของมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง ให้สอดคล้องกับความสามารถการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน
5. เป็นแนวทางการวิจัยที่เกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาในอนาคตต่อไป